Aanwinsten voor de Nederlandse adventief-flora. 11

door

S. J. VAN OOSTSTROOM
(Rijksherbarium, Leiden)

Deze serie bevat enige in 1967 in Nederland gevonden adventieven, die nog niet eerder hier te lande waren aangetroffen of waarvan nog geen uit Nederland afkomstig materiaal in de collecties van het Rijksherbarium aanwezig was. Dit laatste geldt voor *Beta trigyna* Waldst. & Kit. Ook is een drietal verwilderde sierplanten vermeld.

1. **Beta trigyna** Waldst. & Kit., Descr. et Ic. Pl. Rar. Hung. 1, 1802, p. 34, t. 35 (fam. *Chenopodiaceae*).

Wageningen, op het terrein van het Instituut voor Biologisch en Scheikundig Onderzoek van Landbouwgewassen, „op een wat verwaarloosde plaats, vlak naast een onlangs met puin verstevigd pad", leg. *A. A. Kruyne*, 1 juni 1967 (L).

Deze soort werd al eerder voor Nederland als adventief vermeld en wel van Deventer, nl. in diverse drukken van de flora's van HEUKELS, voor het eerst in 1924. Merkwaardig is dat zij nergens anders in de op adventieven betrekking hebbende Nederlandse literatuur wordt opgegeven. Noch in de lijsten die Heukels jaarlijks publiceerde, noch in de „Aanwinsten" van Kloos is de soort te vinden. Ook in het Rijksherbarium is geen materiaal van Deventer aanwezig.

Beta trigyna wordt gerekend tot de sectie *Corollinae* Tranzschel van het geslacht *Beta* L. Deze sectie onderscheidt zich van de type-sectie, waartoe *B. vulgaris* L. behoort door het bezit van kroonbladachtige, witte, geelachtige of iets roodachtige bloemdekslippen; deze zijn bij de type-sectie meestal groenachtig en niet opvallend kroonbladachtig.

De soort is afkomstig uit Zuidwest-Azië en Zuid-Rusland en is hier en daar in Zuid-Europa ingeburgerd.

HEUKELS, H., 1924. Geïllustreerde Schoolflora voor Nederland, ed. 9, p. 337. Groningen.

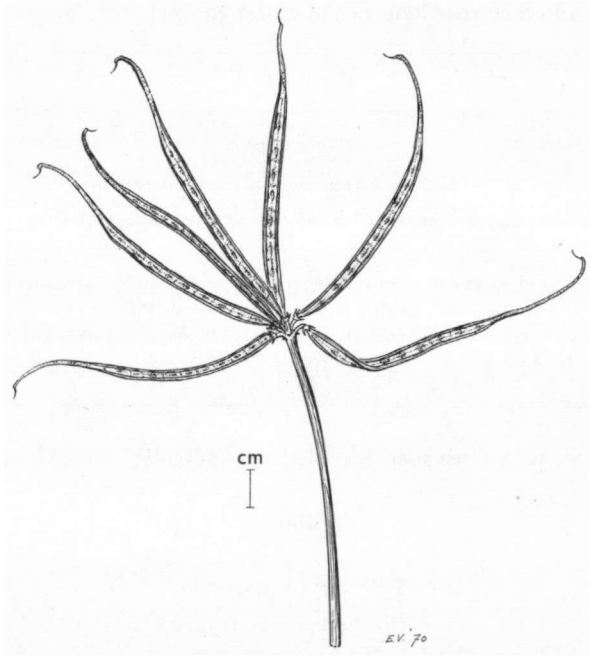

Fig. 1. *Securigera securidaca* (L.) Degen & Dörfl., vruchten.

2. **Securigera securidaca** (L.) Degen & Dörfl., in Denkschr. Kaiserl. Akad. Wiss Math.-Nat. Kl. Wien 64, 1897, p. 718 (fam. *Leguminosae*) — *Fig. 1.*

Voorschoten, spontaan in tuin, leg. *A. W. C. van Dongen*, 11 aug. 1967 (L).

Plant eenjarig, kaal of op de jonge stengeldelen en op het onderste deel van de bladstelen en de stelen van de bloeiwijze, soms ook op de rugzijde van de kelkbuis weinig behaard. Stengels 10—60 cm lang, opstijgend of rechtopstaand, hol. Bladen gesteeld, oneven geveerd met 5—9 paar blaadjes; deze langwerpig omgekeerd-eirond, met afgeknotte tot zwak uitgerande en van een kort spitsje voorziene top, naar de stompe voet wigvormig versmald, ca. 1½—2 cm lang; steunblaadjes klein, vrij, ongeveer lancetvormig. Bloemen knikkend, geel, 4—8 bijeen in een langgesteeld scherm; de steel van dit scherm veelal langer dan het bijbehorende blad; schutblaadjes klein, vliezig; steeltjes der bloemen ongeveer even lang als de kelk. Kelk kort en wijd klokvormig, 2—3 mm lang, 5-tandig, de onderste 3 tanden smal driehoekig, ongeveer even lang als de buis, de bovenste 2 hoger vergroeid dan de 3 overige en meer eirond-

lancetvormig. Bloemkroon 8—12 mm lang, nagels der kroonbladen iets buiten de kelk uitstekend; vlag breed elliptisch, zwak uitgerand, iets langer dan de zwaarden en deze even lang als de kort gesnavelde kiel. Meeldraden 10, 9 vergroeid en 1 vrij. Peul lijnvormig, iets gebogen, 5—10 cm lang, 4—5 mm breed, afgeplat, met verdikte randen en in een lange snavel eindigend, niet of nauwelijks openspringend. Zaden ca. 8—12, ongeveer vierkant met afgeronde hoeken of min of meer vierhoekig-niervormig, ca. 2½ mm lang, afgeplat, bruin.

De soort komt voor in het Middellandse Zee-gebied (Zuid-Europa, Marokko en verder in Zuid-Rusland en door Klein-Azië, Syrië etc. tot in Iran).

3. **Gossypium** spec. (fam. *Malvaceae*).

Rotterdam, Waalhaven O.Z., pier 1, tussen de spoorrails, leg. *R. van der Meijden & J. F. Veldkamp* no. 102, 24 aug. 1967 (L).

Deze vondst betreft een kiemplant van een niet nader te determineren *Gossypium*-soort.

4. **Gnaphalium peregrinum** Fernald, in Rhodora 45, 1943, p. 479, pl. 795 (fam. *Compositae*).

Baarn, Cantonspark, in verscheidene exemplaren, als onkruid tussen andere gewassen, leg. *J, van den Heuvel*, medio sept. 1967 (L),

Gnaphalium peregrinum is van Amerikaanse oorsprong, doch komt thans voor in diverse subtropische en tropische streken van beide halfronden.

Een korte beschrijving volgt hier:

Plant eenjarig. Stengels 10—60 cm hoog, vaak van de voet af vertakt, aan de top dicht grijs of wit wollig behaard. Bladen spatelvormig, met een stompe tot afgeronde en van een kort spitsje voorziene top en een zeer geleidelijk steelvormig versmalde voet, 4—9 cm lang, 8—20 mm breed, van boven weinig behaard tot kaal, van onderen min of meer dicht wollig behaard. Hoofdjes dicht opeen in eindelingse, aan de voet soms onderbroken aarvormige bloeiwijzen; omwindsel aan de voet dicht vlokkig-wollig; omwindselbladen smal langwerpig, 3—4 mm lang, strokleurig, de buitenste met groene middenstreep. Pappusharen aan hun voet ringvormig verbonden en alle tegelijk afvallend.

De soort verschilt van de hier te lande inheemse *G. uliginosum* L. o.a. door de bouw van het pappus; dit bestaat bij *G. uliginosum* uit vrije pappusharen. Van *G. sylvaticum* L., die eveneens aan de voet ringvormig verbonden pappusharen heeft, verschilt de soort o.a. door de eenjarigheid (*G. sylvaticum* is overblijvend), door de bladvorm (*G. sylvaticum* heeft veel smallere, lijn- of lijn-lancetvormige, spitse bladen) en door de kleinere hoofdjes (*G. sylvaticum* heeft omwindselbladen van 5—7 mm lengte; bovendien hebben deze onder de vliezige top een donkere vlek).

5. **Coix lacryma-jobi** L., Sp. Pl. 1753, p. 972 (fam. *Gramineae*).

Beverwijk, vuilnisstortplaats, leg. *J. Akkerman*, 14 okt. 1967 (L).

Coix lacryma-jobi is een eenjarig gras, met tot 1—3 m hoge, vertakte stengels en met 1½—5 cm brede, vlakke bladen. Bloeiwijzen eindelings aan stengel en takken,

langgesteeld, bestaande uit een meestal eivormig of ellipsoïdisch, 8—12 mm lang, steenhard, paarlgrijs omhulsel, dat de sterk gemodificeerde schede van een schutblad vertegenwoordigt, waarin het onderste, vrouwelijke deel van de bloeiwijze zit en waaruit door een opening aan de top de steel van het mannelijke deel van de bloeiwijze te voorschijn komt; dit mannelijke deel is ca. 2—4 cm lang en bestaat uit groepjes van tweebloemige aartjes; het valt na de bloei vrij spoedig af, terwijl het paarlgrijze omhulsel eronder langere tijd blijft staan; dit onderste deel omsluit een vruchtbaar 1-bloemig vrouwelijk aartje benevens 1—2 onvruchtbare, sterk gereduceerde.

De paarlgrijze omhulsels, de z.g. Jobstranen worden in de tropen als kralen gebruikt en dienen ook o.a. ter versiering.

De soort is oorsponkelijk afkomstig uit tropisch Azië, doch is sedert zeer lange tijd door cultuur door de tropen verbreid.

6. Verwilderde sierplanten.

Oxalis latifolia H.B.K., fam. *Oxalidaceae*, werd op 29 sept. 1966 gevonden te 's-Gravenhage door L. Quaadgras en op 9 sept. 1967 op de vuilnisstortplaats te Beverwijk door J. Akkerman. Wordt als sierplantje gekweekt en is afkomstig uit Midden- en Zuid-Amerika (van Mexico tot Peru). De determinatie werd verricht door de heer J. F. Veldkamp (Rijksherbarium, Leiden).

Hyacinthus azureus (Fenzl) Baker, fam. *Liliaceae*, werd door J. Akkerman in april 1967 verwilderd gevonden te Beverwijk op de buitenplaats „Westerhout" (L). Dit bolgewasje, dat wel eens in tuinen wordt gekweekt, is afkomstig uit Klein-Azië.

Cyperus albostriatus Schrad., fam. *Cyperaceae*. Deze als kamerplant gekweekte soort werd in 1967 te 's-Gravenhage aangetroffen op een ruderale plek aan de Wegastraat door J. L. Mol (L). *C. albostriatus* is afkomstig uit Zuid-Afrika. De determinatie werd bevestigd door de heer J. H. Kern (Rijksherbarium, Leiden).

Summary

Additions to the adventitious flora of the Netherlands, mainly found in 1967.

1. *Beta trigyna* Waldst. & Kit. This species, found already in 1924 as an alien near Deventer, now occurred at Wageningen.
2. *Securigera securidaca* (L.) Degen & Dörfl., a native of the Mediterranean region, occurred spontaneously in a garden at Voorschoten (prov. S. Holland).
3. A seedling of *Gossypium* spec. was found in the harbour of Rotterdam.
4. *Gnaphalium peregrinum* Fernald occurred as a weed in the Botanical Garden 'Cantonspark' at Baarn.
5. *Coix lacryma-jobi* L., the plant of the well-known Job's tears, was collected on a rubbish dump at Beverwijk (prov. N. Holland).
6. Three escapes from cultivation, viz. *Oxalis latifolia* H.B.K., *Hyacinthus azureus* (Fenzl) Baker, and *Cyperus albostriatus* Schrad.